

PRØVEN

(BACCALAUREAT)

af CRISTIAN MUNGIU

Undervisningsmateriale

Fag: Mediefag, samfundsfag, psykologi og historie

Niveau: Gymnasiale uddannelser

Forfatter: Katrine Sommer Boysen

Bag om filmen

I 2007 vandt rumænske Cristian Mungiu den prestigefyldte Guldpalme i Cannes for '4 måneder, 3 uger og 2 dage'. En film, der uhyggeligt realistisk skildrer en ung piges ufrivillige graviditet i slutfirsernes Rumænien under Nicolae Ceaușescu kommunistiske rædselsregime. Hendes veninde bakker hende op i ønsket om at få foretaget en illegal abort, men pigerne havner i et forfærdeligt dilemma, da lægen viser sig både at ville have penge og sex som modydelse for det ulovlige indgreb.

En af Mungius særlige kendetegn er sin evne til nøgternt at skildre smertelige, menneskelige problemer og sætte dem i relief i forhold til et korrupt samfund, hvor magt er til salg. I 'Prøven', som han vandt instruktørprisen i Cannes for sidste år, er det også gnidninger mellem mennesket og samfundet, der er i fokus - selvom emnet er et ganske andet.

Mungius samfundskritik er subtil. Det skyldes dels, at han behandler sine emner med distance og uden at fortælle os som publikum, hvad vi skal føle, og hvem vi skal holde med. Verden er kompleks, og det skyldes ikke mindst det pilrådne rumænske samfund, som han synes at have meget lidt tillid til.

Men det subtile kommer også til udtryk i Mungius filmsprog, der er både diskret og tilbageholdt. Heller ikke stilistisk vælger instruktøren de nemme og oplagte løsninger.

Synopsis

I en lille lejlighed i den trøstesløse by Cluj i det nordvestlige Rumænien, der stadig er præget af kommunistæraens ensartede kummerlighed, bor lægen Romeo Aldea sammen med sin livstrætte hustru og deres unge, dygtige datter Eliza. Romeo lægger ikke skjul på, at han mest af alt ønsker, at Eliza skal komme væk derfra. Han italesætter flere gange over for datteren, at hun skal udnytte de muligheder, hendes forældre, der naivt håbede på en bedre fremtid for deres hjemland, aldrig fik. Han har ingen tillid til det rumænske samfundssystem, der skuffer gang på gang.

Alt tyder da også på, at Eliza vil udleve sine håbefulde forældres drømme. Hun er på grund af sine fremragende præstationer i gymnasiet blevet forhåndsoptaget på et anerkendt, ikke nærmere præciseret engelsk universitet. Opretholder hun det høje niveau ved sine afsluttende eksamener, forlader hun inden længe østblokken. Eliza er dog ikke så overbevist om udlandets fortrinligheder som sin far. Ikke

mindst på grund af sin søde, kønne kæreste Marius, der kører på motorcykel, og dermed allerede er diskvalificeret som andet end midlertidigt tidsfordriv i Romeos optik.

En tidlig morgen kører Romeo Eliza i skole og fortsætter derefter i bilen. Men han tager ikke på arbejde. Han ender derimod hos sin vampede kæreste Sandra, som han har haft en affære med siden han opererede hende for over et år siden. Men pludselig ringer Romeos telefon, og politiet kan fortælle, at Eliza har været udsat for et voldtægtsforsøg. Hun undslap gerningsmanden, der truede hende med kniv, men er lammet af angst og chok.

Som enhver forælder er Romeo straks bekymret for sin datter, men efter at have konstateret at hun ikke kommer til at lide varige fysiske mén, begynder han hurtigt at tænke frem mod de forestående eksamener. For det bliver hurtigt tydeligt, at Eliza ikke er mentalt klar til de stressende prøver. Klarer hun dem ikke med bravour, mister hun muligheden for at læse i udlandet.

Det får Romeo, der også kæmper med at få tid til at se til sin svagelige, gamle mor, til at gå i gang med at massere systemet, bede om forståelse og undersøge alle tænkelige smuthuller, der kan tillade Eliza at komme sig over overfaldet og udskyde sine eksamener. Men de findes ikke; skolens regler er ubøjelige. End ikke Sandra, der arbejder på skolen, kan gøre noget.

En anderledes fleksibilitet møder Romeo til gengæld, da han begynder at forhøre sig andetsteds. Han nægter at lade en ulykkelig tilfældighed styre sin datters fremtid, så han bevæger sig ind på en velbesøgt glidebane i Rumænien - nemlig korrupsionens. Her er den ene tjeneste den anden værd, og et løfte om at sørge for en ny lever til den lokale viceborgmester udløser en modydelse hos chefen for eksamenskomitéen. Han lader Romeo vide, at der er en mulighed for at få bedømmelsesudvalget til at se med mildere øjne på Elizas besvarelse. Det kræver dog, at hun markerer sin opgave og hun er dermed nødt til at blive indviet i det moralsk tvivlsomme projekt. ”Jeg gør ikke den slags” forsikrer han konsekvent sig selv og sine omgivelser, men ikke desto mindre er det netop det, han gør.

Scenen, hvor Romeo skal fortælle sin datter om planen, er et pragteksempel på Mungius talent for at skabe intenst drama med få midler. Det er ubærligt at se, hvordan han falder i Elizas agtelse, og ligeså hårdt at bevidne en far, der tror at det hele vil ende godt, hvis blot datteren kommer til England. Men intet er så simpelt, og da først korrupsionsmaskineriet begynder at rulle, er der ingen vej tilbage

- Karakteriser filmens personer. Hvad kendetegner henholdsvis Romeo og Eliza? Hvordan kommer deres personligheder til udtryk i filmen? Hvorfor hedder Romeo mon netop dette?
- Hvordan udvikler forholdet mellem far og datter sig?
- Beskriv miljøet. Hvordan ser familiens lejlighed ud? Og hvad med skolen, Sandras hjem, og Romeos gamle, syge mors lejlighed? Hvad er det for en verden, vi befinder os i? Kan man læse den depressive Magdas tilstand i relation til omgivelserne?
- Hvorfor er Romeos dilemma så svært?
- Gør rede for, hvordan det dramatiske højdepunkt, hvor det står klart, at Romeo trods alle sine anstrengelser har spillet fallit, formidles.

Rumænien efter kommunismens fald

Konflikten i 'Prøven' er svær at forstå, hvis man ikke først forholder sig til det samfund, filmen udspiller sig i. Rumænien plages forsat af efterdønningerne af den brutale, kommunistiske politik, der blev ført af landets diktator Nicolae Ceaușescu – i hvert fald hvis man skal tro Mungiu. Ceaușescu var landets præsident fra sin indsættelse i 1965 frem til sin henrettelse i 1989 efter et massivt folkeligt oprør.

- Søg informationer om Rumæniens historie og Ceaușescus regime.
- Hvad er kendetegnende ved kommunisme som ideal - og i praksis?
- Hvad kendetegner Rumæniens i dag. Hvorfor er fortiden så svær at slippe?
- I 'Prøven' karakteriserer Mungiu det rumænske samfund som gennemkorrupt, og da først den ellers tilsyneladende ærlige Romeo har bevæget sig ud i at forsøge at smøre systemet, er der ingen vej tilbage. Beskriv hans stadig mere lyssky beslutninger.
- Hvilken rolle spiller politiet i filmen. Hvordan er deres magtposition?
- Det er med drømmende blik i øjnene, at Romeo fortæller Eliza om England, der står som et forjætted land. Beskriv forskellen mellem den tidligere østblok og det frie vesten.

Kan man være moralsk i en korrump verden?

Ovenstående er indirekte det spørgsmål, Mungiu synes at stille os med 'Prøven'. "Du gør det for dit barns skyld," får han at vide - og det mildner samvittighedsnaget.

Diskuter i fællesskab Romeos dilemma. Kan hans handlinger forsvares? Hvis ja, hvordan? Hvis nej, hvorfor ikke?

Ledemotiver

I 'Prøven' hersker der konsekvent en ildevarslende, foruroligende stemning og en følelse af paranoia. Det skyldes ikke mindst, at Mungiu har plantet en række motiver, der får os til at være på vagt for næste træk i handlingen.

- Kig på nogle af dem og beskriv, hvilken effekt de giver:
  - Ruden, der kastes gennem vinduet i lejligheden i filmens første scene
  - Det hegn, der måske skal sættes op som beskyttelse
  - Den smadrede bilrude
  - Voldtægtsforsøget
  - Sandras søn med den mærkelige maske
  - Romeos mors anfald
  - Episoden, hvor Romeo desperat begynder at anklage Marius for at have været vidne til voldtægtsforsøget

Denne stemning af paranoia understøttes også af filmens stilistik. Prøv at læg mærke til, hvordan filmen er filmet (hvordan bevæger kameraet sig, og hvor det er placeret i forhold til filmens personer), hvordan den er klippet, og hvordan bruges lyden stemningsskabende.